DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

INDICIIS AVRIVM IN MORBIS

QVAM

SVB AVSPICIIS SVMMI NVMINIS

AVCTORITATE GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

DN. D. ANDREA ELIA BVCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,

POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILIIS INTIMIS,

MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,

FACVLTATIS MEDICAE H. T. DECANO,

IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE

ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO LICENTIA

SVMMOS IN MEDICINA HONORES ET PRIVILEGIA

DOCTORALIA LEGITIME IMPETRANDI,

D. XXX. DECEMBR. A. S. R. CIↃIↃCCLIV.

PVBLICAE CENSVRAE SVBMITTET

AVCTOR

IOANNES GOTTLIEB DENNEWITZ

IÜTERBOCA-SAXO.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

VIRO
PRAENOBILISSIMO, CONSVLTISSIMO
ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO
IOANNI MICHAELI DENNEWITZ
ICTO ET REIPVBLICAE IVTERBOCENSIS PRAETORI SPECTATISSIMO,

PATRI OPTIMO SEMPITERNA VENERATIONE PROSEQVENDO;

NEC NON

VIRO
PRAENOBILISSIMO, EXPERIENTISSIMO
ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO
GODOFREDO HEINSIO
PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE DOCTORI AC PENES LIPSIENSES PRACTICO CELEBERRIMO,

COGNATO, PATRONO AC FAVTORI SVO HONORATISSIMO

OMNI, QVA DECET, ANIMI REVERENTIA COLENDO,

HANCCE

DISSERTATIONEM INAVGVRALEM

IN PVBLICVM

GRATISSIMI ANIMI DOCVMENTVM

ET

PIETATIS AC OBSERVANTIAE PERPETVAE TESTIMONIVM

CVM VOTO ARDENTISSIMO

OMNIGENAE PROSPERITATIS

AC IN SEROS VSQVE ANNOS SEMPER DVRATVRAE INCOLVMITATIS

D. D. D.

EORVM

CVLTOR DEVINCTISSIMVS,

AVCTOR.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE

INDICIIS AVRIVM IN MORBIS.

PROOEMIVM.

Fuit haec semper constans omnium fere sapientissimorum Medicorum opinio, nullam corporis humani esse partem, quae ad sanitatis morborumque signa declaranda sit inepta; eam vero aliis esse aptiorem, cui a nobilissimis principibusque partibus deducta nervorum vasculorumque genera copiose fuerint interiecta: quod horum sola atque unica ope singulae, quibus conflatum est humanum corpus, partes, non sine magno & communi omnium nexu consensioneque, inter se copulentur. Cuius maioris commoditatis atque opportunitatis caussa omni tempore elegantissimi in iudicio Medici inprimis sensuum organa, non solum tanquam interpretes atque nuntios externarum rerum, sed etiam tanquam internarum, quae cuivis corpori acciderunt, affectionum indices, curata adspexerunt attentione. Qua de re si existimare licet ex ea commendatione, quae apud intelligentes doctos-

que Medicos floret, vtilissimam profecto & ad dignoscendos morbos maxime idoneam eorum contemplationem habeamus, necesse est; quum, vel ipso summo HIPPOCRATE *passim iudicante, & oculi, & aures, & lingua naresque, &, qui inde percipiuntur, singuli sensus a Medico, signorum morbos declarantium curioso, nequaquam debeant praetervideri. At, id ne accideret forsan, fuit haud incommode a quibusdam commentationum medicarum auctoribus provisum. Namque ut exterorum, aut saltem aliis in Academiis viventium scriptorum exemplis haec minime illustrem, heic loci quoque nuperrime de oculis, de ore, de naribus, singulares emissi sunt libelli semiologici* *), *solemnem, vt fieri solet, experti disceptationem. Quamobrem, quum summos in medicina honores ambeunti mihi, praeter consueta examina subeunda, Dissertatio quoque medici cuiuscunque argumenti conscribenda imperaretur:* aurem *selegi, ex reliquis sensuum instrumentis adhuc superstitem particulam, cuius* peculiaria in morbis indicia *seorsim exponerem commentando. Qua qualicunque Dissertatione eo magis mihi satisfecisse videbor, quo minus eandem lectoribus, iustis harum rerum existimatoribus atque arbitris, comperiam displicuisse.*

§. I.

*) Prodierunt nimirum *Illustris* PRAESIDIS *Dissertat. de prognosi ex lingua in quibusdam morbis formanda*, ann. 1748. *de oculo, ut signo*, ann. 1752. *de ore, ut signo*, anno eodem, & *de morborum signis, quae a naribus desumuntur*, hoc ipso anno, mens. Aug. Ceterum autem neque apud exteros memini singularem, de aurium indiciis, prodiisse commentationem: quare meam non omni omnino novitatis gratia arbitror carituram.

§. I.

Si qui ſunt, qui, ad ſemiologicam medicinae partem quantulacunque ſua ſtudia allaturi, ſingularum quarundam partium indicia, ad ſanitatis morborumque intelligentiam facientia, exponere atque ad rationes veras certasque revocare inſtituunt: hi non meliori ratione ſuo ſatisfacere poſſe propoſito mihi videntur, quam ſi earundem partium, quas, tanquam variae conditionis in humano corpore obſervabilis teſtes, proponunt, nexus copulationesque, quibus cum reliquis coniunctae ſunt, explicate demonſtrent. Namque quum ita comparata ſit ſignorum medicorum natura, ut deriventur ab adparitionibus quibusdam, quas etiam Medici graeco eoque notiori nomine Φαινόμενα vocant, hoc eſt, a mutationibus corporis humani ſenſuum ope intellectis, ex quibus ad qualemcunque eiusdem conditionem concludi poteſt *a*); quaevis autem huius

ius

a) Haec plenius demonſtrata videas in illarum *Diſſertationum*, quas in Prooemio citavimus, prioribus paragraphis & in *Ioan. Freder.* SCHREIBERI *Element. medicin. phyſic. mathem.* Tom. I. §. 322. ſq.

ius corporis mutatio solo, vt Philosophi Physicique docent *b*), motu efficiatur, cuius ratio a machinae humanae fabrica dependet: cui adeo rudis atque inconditus erit sensus, ut dubitet, quin, perspecta cuiusvis partis structura, nexusque eidem cum reliquo universo corpore intercedentis ratione intellecta, ipsorum signorum, ab illius mutationibus desumtorum, caussae evidentiores futurae sint atque explicatiores.

§. II.

Ergo, de varia *aurium* &, quo perfunguntur, muneris conditione atque habitu diversa morborum signa iam deducturus, non diffiteor, quicquid postea commemorabitur signorum, ad aures pertinentium, soli harum partium fabricae, tanquam fundamento, inniti oportere (§. I.). Verum enim vero, nisi contractioribus limitibus, qui huiusmodi generis Specimina inauguralia circumscribere solent, egrediar, vel sola intricatissimae subtilissimaeque aurium structurae enarratio, summa Anatomicorum accuratione instituta, non academicum paucarum paginarum libellum, sed iustius quoddam volumen sibi esset vindicatura. At dum brevitatis studium, cui ob plurimas rationes me vacare oportet, hoc labore impraesentiarum me supersedere iubet; video hac in parte ad hos meos usus iam pridem a nonnullis praeclarissimis & Anatomes peritissimis viris eximie esse laboratum. Ecquis enim EUSTACHIOS, CASSERIOS, FABRICIOS, DUVERNEYOS, VALSALVAS,

b) Confer Perillustris *Christ. L. B. de* WOLF *Ontolog. latin.* §. 676. & §. 535.

VAS, &, decus quondam noſtrum, CASSEBOHMIOS, magna illa nomina, neſciret *c*); quorum inter reliquas illuſtres laudes non ultima eſt, de exquiſita fabricae aurium anatomica evolutione optime inſigniterque meruiſſe. Ad hos itaque auctores benevolum remittens lectorem, illud ſaltem volo, ut exinde is, univerſam illam *ſubtilem aurium ſtructuram* antea edoctus, eo diſtinctius intelligat, quae de vasculis nervisque aurium, quoad breviter planeque ſimul fieri poterit, ſtatim exponentur.

§. III.

Scilicet, ut haec (§. II.) praefando ſeorſim tradam, propior adiunctiorque, quem in cognoſcendis ſignorum medicorum cauſſis nervorum vaſorumque genus praebet, facit uſus. Nullus enim motus, nulla mutatio, quibus humanum ſubiicitur corpus, ſi quidem ab internis provenerit cauſſis, ſanguiferorum canalium nervorumque adminiculo carere poteſt: niſi quis claris Phyſiologorum demonſtrationibus reclamitare velit audacter. Ad quod accedit, ſingulas corporis humani partes ipſis his vaſis nervisque, tanquam vinculis, ad communem conſenſum conſpirationemque inter ſe eſſe colligatas.

c) Quorum ſingula ſcripta, brevitatis ſtudio, recenſere omiſi, quum facili negotio in Celeberr. *Herm.* BOERHAAVE *Methodo ſtudii medici*, ab Illuſtri *Albert. ab* HALLER emaculata, Amſtelod. 1751. Tom. I. pag. 408. ſeq. & Clariſſ. *Chriſt. Guil.* KESTNERI *Bibliotheca medica*, Ienae, 1746. pag. 423. ſeq. evolvi queant.

tas. Tanto igitur magis accuratior harum rerum cognitio ad institutum intererit meum, quanto certius quaelibet signa medica a mutationibus corporis mutuoque partium consensu dependent (§. I.). Neque vero diffiteor, varia, in vasculosa aeque, ac nervosa huius partis fabrica, recentissimorum Anatomicorum studio rectius exactiusque ac antea definita, non levem mihi exstitisse caussam huius materiae singulariter hic attingendae.

§. IV.

Nervorum, aures subeuntium, primaria stirps atque origo est septimum, quod vocant, cerebri par, inde muneri suo convenientissimum *auditorii nervi* nomen nactum. Nempe hic nervus, duabus singularibus partibus distinctus, altera molliori, ex oblongata medulla ipsoque ventriculo quarto deducta, altera vero duriori, ex parte crurum cerebelli proxime ad pontem, quem Anatomici vocant, exorta, utraque per aequale satis & parallelum, ut dicitur, iter, internum ossis petrosi sinum subeunte, tandem in coeco huiusce ossis fine divaricatur. Durior hic ramus, superius quoddam dicti sinus osculum ingressus, inde peculiari canali, transverso & deorsum retrorsumque retro tympanum reflexo, fertur. Hinc porro partim iuxta processus styliformis latus cranio egreditur, & multis variisque ramusculis auriculae, parotidi, atque haud exiguae faciei parti, genis, naribus, superiori labio, ipsique collo supremo prospicit, ubivis tam musculorum compagem, quam cutem perreptans; quo in itinere numerosis anastomosibus &

cum

cum quinti paris primo, ſecundo, tertioque ramo, & cum octavo pari, & cum tertio cervicalium pari coit: partim alio ſatis conſpicuo ramo per peculiarem canalem tympanum intrat, atque inter incudem malleumque adſcendit, ubi dein ea, quae pone maxillae inferioris articulationem deprehenditur, fiſſura e tympano iterum emiſſus, cum nervo linguali, ſeu maxillari inferiori WINSLOVII, quinti ſcilicet paris tertio ramo, coniungitur.

§. V.

Sed duriori maiorem nervi auditorii ramum, *mollem* nimirum *nervum* (§. IV.), in ſubtiliſſimos ſurculos diviſum, per valde exigua interioris ſinus auditorii oſcula partim ſulcus cochleae inciſus, partim veſtibulum canalesque ſuſcipiunt ſemicirculares. Eorum, qui cochleam adeunt, minutiſſimorum ramuſculorum obſcurior eſt progreſſus; adeo, ut & acutiſſimi, qua erant perſpicacia, Anatomici de illorum certa atque definita diſtributione inter ſe nondum plane convenerint. Attamen plurimis veri viſum eſt ſimillimum, oriundos inde infinitos ramulos per numeroſiſſima foraminula, cochleam perforantia, tam in perioſtium cochleae, quam exteriorem membranaceam laminae ſpiralis partem diſpergi. Hos vero nervulos, qui in veſtibuli receſſum deducti ſunt, tenerrima ſua fila in pulpoſam quandam atque mollem membranam, non veſtibulum ſolum, ſed & continuato contextu ſemicirculares canales inveſtientem, colligere atque con-

iungere, inter Anatomicos certae exploratae que est veritatis *d)*.

§. VI.

At, quae aurium compagem perreptant, neque minor nervis (§.IV.V.) est numerus, neque ab obscurioribus ignobilioribusque ramis deducitur origo *vasorum*, paucis saltem verbis hic exponendorum (§.II.). Nimirum potior canalium arteriosorum pars utriusque carotidis arteriae sunt propagines, minor vero a vertebralibus accedit: omnes autem in utramque venam iugularem desinunt. Singularis vero arteriarum est progressus ad auriculam a temporali externa, externae carotidis ramo, cuius huc emissum surculum, ob loci rationem, Anatomici *arteriam auricularem propriam* appellant. Hinc ab huius auricularis arteriae posteriori ramo denuo antrorsum ramulus exit, qui, duri nervi auditorii (§.IV.) per FALLOPII aquaeductum comes, *arteria* vocatur *stylomastoidea;* a qua, vel a temporali, vel ab utraque simul, membrana tympani meatusque auditorius vasa sua accipiunt arteriosa. Eadem arteria stylomastoidea, & meningea, carotidis internae propago, per aquaeductus hiatum huc accedens,

d) Quae hic de nervis, auri prospicientibus, brevissime disseruimus, iis conferri debent subtilius disputatis, quae in Illustris *Alb. de* HALLER *Not. ad Herm.* BOERHAAVE *Praelect. in Institut.* Tom. IV. pag. 387. sq. & in *Primis lineis Physiolog.* pag. 257. edit. prim. & in Clar. *Ioan. Frider.* MEKELII *Dissertat. de nervo quinti paris*, Goetting. 1748. passim huc pertinentia exstant.

cedens, & aliae denique quaedam, a temporali carotidis externae ramo deductae arteriolae, vasculoso tympani periostio numerosissimos surculos impertiunt. Tandem in vestibulo, canalibus semicircularibus, cochleaque undique serpunt tenuissimi ramuli arteriarum stylomastoideae & vertebralis. Eosdem paene ramusculos in societatem itineris cum arteriolis emittunt venae, in iugularia vasa, ut iam ante memoravi, coniunctim desinentes.

§. VII.

Quanquam vero hactenus (§. IV–VI.) nervos aurium atque vasa tantum, quantum instituti mei praecipue interesse videbatur, expressi: lectores tamen meos, verarum exploratarumque, quibus signa aurium medica debentur, caussarum curiosos, in hac acquiescere descriptione, neque ultra progredi, nolo. Nimirum illud est, quod opto, ut ne considerare negligant, cum ante memoratorum nervorum (§. IV. V.), septimi a cerebro prodeuntis, & tertii cervicalis paris, inprimis vero quinti & octavi sive vagi paris, mirificas cum universi fere corporis primariis ramis nerveis, e. g. linguali, intercostali, &c. coniunctiones, tum arteriarum carotidum venarumque iugularium, communium quippe totius ad aures abeuntis generis vasculosi auctorum (§. VI.) *e*), insignes origines, proxime a maxi-

 mis

e) Minima enim, quae a vertebralibus vasculis proveniunt, vasorum est copia, quae tamen & ipsa, respectu tam arteriosi, quam venosi generis, proxime a subclaviis, utriusque maximi vasis ramis, oriuntur.

mis humani corporis canalibus, illarum ab ipsa aorta, harum vero a subclaviis, venae cavae ramis, deductas. In hac enim aurium cum reliquis partibus connexione omnis sita est ratio signorum, ex vario huius auditus organi habitu eruendorum (§. III.).

§. VIII.

Verum enim vero ut ad ipsam *signorum ab auribus petendorum* declarationem progrediar, *duo* inprimis animadvertam *summa momenta*, simplicem nimirum *aurium structuram*, & accommodatum ad eandem sensum, *auditum*; quorum a diversis mutationibus singula, quae adhuc partim accurata atque attenta Medicorum, inter aegros versantium, observatio, partim subductum inde ratiocinium evoluit, signa in praesenti sum deducturus. Quae primo ad ipsas *aures* spectant signa, vel ab *externa* atque conspicua *parte*, vel ab *interna* desumuntur. In exteriori compage, sive *auricula*, denuo attendere oportet Semiologum ad immutatum atque a naturali ordine recedentem eiusdem partis colorem, calorem, odorem; aut reliquum universum habitum, inprimis a tumoribus exulcerationibusque deformatum; cui & cerumen adiicere liceat variis modis a naturali indole deflectens. Quae vero ab interna derivantur aure, praecipua aliorum adfectuum diiudicandorum indicia esse solent acerbus, qui interdum accidere auribus deprehenditur, dolor, & fluxiones pituitosae ulcerosaeve. Secundo vero in ipso *auditu* tria inprimis mutationum morbosa-

boſarum, ſignis declarandis idonearum, genera obſervantur, δυσηκοΐα nimirum, ſive *depravata auditio*, βαρυηκοΐα, ſive *imminuta audiendi facultas*, & ἀνηκοΐα, ſive *ſurditas perpetua* aut ſaltem *temporalis f)*. Atqui haec erunt ſingula porro dicendorum argumenta.

§. IX.

Itaque quum propoſui mihi, quomodo in utraque praecipua diſputandi argumenti parte, ipſa nimirum aure eiusque officio (§. VIII.), elaborandum ſit mihi: ea, quae primum ſub intuentium oculos cadunt, primo quoque animadverſurus ſum loco. Oſtendam ergo, quae omnium in auribus obſervandorum maxime ſunt conſpicua, *externae auris* phaenomena, ſigni medici vim uſumque habitura. Atqui hoc intuens, *auriculae*, hoc eſt, cartilagineae illius partis utrinque ad os temporum collocatae, *colorem*, quomodocunque praeter naturam comparatum (§. cit.), primo conſiderabo. Neque vero eſt, cur naturalem huius aurium particulae colorem ſubtiliter deſcribam; quis enim rem, quotidiano adſpectu clariſſime definiendam, ignoret? Curioſius potius animadverti meretur, quantum in morbis qualibuscunque pallide rubens atque ruſſeola haec pars non per externam quandam

f) Quibus de auditus vitiis conferendos porro commendamus Illuſtr. *Ioan.* IVNCKERVM, in *Conſpect. Patholog. &* *Semiolog.* pag. 548. & *Ioan. Antonid. van der* LINDEN, in *Meletemat. medicinae Hippocrat.* Sect. III. §. CV. pag. 271. Edit. Lugd. Bat. 1660.

dam iniuriam g), sed per caussas intrinsecus in corpore constitutas a pristino colore deiiciatur, atque aut decolori *pallore*, aut rubore acriori, aut denique *sublivido nigrore* saepius suffundatur.

§. X.

Quemadmodum vero omnis *pallor*, ut exquisitis Physiologi docent rationibus, in quacumque corporis humani parte observabilis, ad triplicem solummodo referri reducique potest caussam atque originem, nimirum, ut hoc specialius persequar, aut ad spasticam, quam dicunt Medici, vasculorum in cute quaquaversum reptantium constrictionem coarctationemque, affluentis transitumque molientis sanguinis iter retardantem, aut ad eorundem maxime exilium canalium quantulamcunque inanitatem, huicque iunctam propiorem laterum vasa constituentium coitionem, a necessariae iustaeque sanguinis copiae defectu oriundam, aut denique ad ipsius sanguinei liquoris naturam indolemque penitus mutatam & a serosa pituitosaque colluvie depravatam ac decoloratam: ita & iisdem his ex rationibus haud inopportune colligi potest, *aurium pallorem* (§. IX.), si, quae de externa eiusdem caussa paullo ante (§. cit.) monita sunt, adnotentur, his totidemque deberi caussis, atque adeo earundem harum

g) Egregie enim ridiculum foret, e. g. a pallore aurium, leve frigus aut subitum terrorem insequuto, aut a rubore earundem, quem inflictus colaphus excitavit, intempestivum capere velle indicium perversae labefactataeque valetudinis.

rum caussarum, horum modo expositorum corporis humani adfectuum manifesta indicia esse posse pallentes aures.

§. XI.

Atqui exinde (§. X.) porro intelligi volumus, quid subsit argumenti, cur ab aurium pallore, seorsim in quibusdam morbis spectato, ad mentem crebramque exercitatissimorum & accuratissimorum Semiologorum observationem, sequentia singularia deducturi simus signa. Atque primo quidem, si *diagnoseos h*) habeatur ratio, in intermittentibus febribus edocentur Medici praesentem horroris frigorisque paroxysmum, si una cum reliquis externis corporis partibus aures quoque palluerint. Idem symptoma accidit iis, qui animo delinquuntur; iisve praesertim infantibus atque pueris, quos aut vermes consumunt, aut emaciat atrophia. Saepe quoque numero viri, ex adfectis hypochondriis laborantes, aut praecipuam vitae particulam in crebrioribus lucubrationibus & acerrimis attentissimisque qualiscunque rei cogitationibus, v. c. litterariis, amatoriis, &c. ponentes, nimium albentibus pallidisque auribus conspiciuntur, adeoque malae,

 quae

h) Ut brevitati consulamus, consulto in evolvendis atque definiendis *diagnosticorum, prognosticorum* & *anamnesticorum signorum* notionibus non laboravimus; quum eaedem facili negotio ex eorum dissertationibus, qui ante me huiusmodi particulares materias semiologicas pertractarunt, & quorum aliquot in Praefatione excitati sunt a nobis, repeti nostrisque dictis accommodari possunt.

quae ipsorum humores turpavit, constitutionis testes publice secum ferunt. At vero virgini feminaeque, cum tota facie, tum auribus pallenti, quale demum dabimus testimonium? Dubii, fatemur, ancipitisque iudicii res est; quum quanto magis ipsae a naturali bonaeque valetudini convenientiori colore, isto scilicet subrubente atque russeolo, recedunt, tanto, ut stultum hac in re mulierum esse solet arbitrium, existimentur pulchriores. Verum enim vero dicemus, quod res est. Virginem huiusmodi, viro inprimis tempestivam, aut iuniorem viduam, menstruae purgationis defectu, saltem ordine turbato, vel uterina cachexia chlorosive, hisque saepius iuncta febre amatoria laborantem nobiscum plerique signorum medicorum doctores putabunt *i*). Sed ad prorsus singularem adhuc diagnosin pertinet, quod accuratissimi paene omnium Semiologi, HIPPOCRATIS *k*), observatione constitit, aurium extremique nasi pallorem in muliere

i) Atque ne quid gravius in eiusmodi mulieres statuamus, nobisque veritate odium pariamus, in sententiam non concedemus LINDANI, teste SCHAARSCHMIDIO in *Medicinischen Iahrgaengen*, II. Iahrg. p. 58. *Feminae eiusmodi pallentes*, dicentis, *non semper malum hoc patiuntur ex mensium suppressione, sed volunt viro cohabitare.* Unde etiam, nostro quidem iudicio, sapientissime HIPPOCRATES in huius generis morbis pro medico maritum esse voluit, in *Libr. II. de morbis mulierum*, p. 646. Tom. I. Edit. FOESII, Genev. 1657. & in *Libro de virginum morbis*, pag. 563. Tomi & Edition. citat.

k) Videsis *Libr. de Superfoetatione*, p. 262. Tom. I. Edit. cit.

liere gravida inter praecipua numerari oportere indicia foetus in utero mortui, aut ſaltem parum vitalis.

§. XII.

At expediemus porro ea, quae ex pallentibus auribus (§. X. XI.) ſibi vindicat Semiologia *progno-ſtica*. Inter omnes Medicos triſte nunc atque terribile nomen habet omenque *facies Hippocratica*, alibi ſaepius deſcripta *l)*, cuius etiam pars ſunt aures admodum pallentes atque frigidae & in extremis ſuis apicibus a capite averſae. Quod idem illaetabile praeſagium alio loco *m)* ſingulariter in febribus denuo adfirmat *Cous* noſter, pallidas eiusmodi aures, inprimis ſi ſimul velut pellucidae fuerint, perniciofum morbi decurſum portendere teſtatus. Sed exempla quoque proſtant melioris optabilioris-que ominis; quale illud putamus, quod in maniacis obſervatum eſſe novimus. In his enim quemadmodum intenſi ruboris, univerſam faciem atque praecipue naſum auresque tingentis, acceſſio imminentem praeſagit furorem: ita e contraria parte attenti ad cognoſcenda morborum ſigna obſervatores medici ſemper annotárunt, in huiusmodi hominibus, ſimulac eminentiores atque extremae faciei partes, e. g. naſi apex, aures, labia, &c. rubicundo colore

 denuo

l) Conf. *Chriſtiani* LANGII *Facies Hippocratica levi penicillo adumbrata*, Lipſ. 1651. aut Illuſtris PRAESIDIS *Fundamenta Semiologiae medicae*, Part. I. Cap. VII. §. VII.

m) In *Coacis Praenotionibus*, Sect. 192. pag. 149. Tom. I. Edit. citat.

denuo destitui sensimque pallescere coeperunt, mox deferbuisse furorem *n*). Denique si consideremus, magnam sanguinis iacturam, sive ex inflicto vulnere graviori, sive vehementiori quadam eaque naturali haemorrhagia factam, semper universi corporis, inprimis vero faciei partiumque eadem comprehensarum, summum efficere pallorem: dubitari omnino non potest, quin pallentes quoque aures anamnesticorum signorum classi interdum sint inserendae.

§. XIII.

Proximum supra inter vitiosos coloris in externa aure observabilis affectus locum dedimus *acriori rubori* (§. VIII. IX.); a quo deducenda signa porro nunc sumus evoluturi. Atque primum, quae ex his ad *diagnosin* morborum adferamus, sequentia tria momenta generatim nobis animadversionem mereri videntur. Quodsi enim intensius rubuerint aures, nulla quadam ceteroquin affectae iniuria, liquido exinde demonstratur, aut universum corpus magna nimii superfluique sanguinis mole laborare, aut copiosiori vehementiorique adfluxu liquorem hunc vitalem ad caput ferri superioresque partes, aut denique eundem humorem alicubi in minimis capitis canalibus retardari motuque interclu-

n) Huius phaenomeni insigne quoddam exstat exemplum in iam citata Illustris PRAESIDIS *Differt. de morborum signis, quae a naribus desumuntur*, §. XXIII. not. *o*), de quo memorabili exemplo compertum habemus, defervescente furore ea accidisse phaenomena, quae supra descripsimus.

tercludi, hoc eſt, ut Medicorum more loquamur, ſtagnare ſolidisque demum partibus incendium inferre. Quorum phaenomenorum intuitu aurium rubor teſtis atque comes plerumque eſſe ſolet eryſipelatis faciem occupantis, parotidum incenſarum, gravioris cephalalgiae, phrenitidis, maniaci furoris, & id genus adfectuum aliorum: in quibus ſingulis quo intenſiori perfuſae fuerint aures rubore, eo maiorem morbi deſignant gravitatem.

§. XIV.

At hic idem aurium color (§. XIII.), qui modo inter demonſtrativa, quae nos noſtro vocamus ſermone, ſigna ſuum occupabat locum, admodum quoque convenienter *praeſagientis ſigni* vice fungi poteſt. Namque modo commemoratorum adfectuum (§. cit.), quibus & oriundam a ſanguine apoplexiam adiicimus, frequentiſſimum omen eſſe deprehenduntur aures cum ceteris faciei partibus nimium rubentes *o*). Unde porro Hippocraticum illud illuſtrari accuratiusque definiri poteſt praeſagium *p*), in febribus ruborem ad aures, ex praegreſſo dolore oborientem, ignis ſacri faciem occupaturi, aut, peiori eventu, ipſius convulſionis, cum vocis interceptione viriumque diſſolutione coniunctae, aliisque morbis ſuperventurae, haud vanum iniicere metum adfirmans. Contingit vero haud

 raro

o) Referantur huc paullo ante de rubentibus maniacorum auribus diſputata §. XII.

p) In *Coacis Praenotion.* Sect. 200. p. 150. Tom. I. Edit. cit.

raro, ut idem hic rubor narium praedicat haemorrhagiam, dictos ante morbos felicissimo, ut plerumque fieri solet, successu soluturam. Aliam autem quampiam eiusdem huius summi Viri praedictionem, licet multis huc pertinere visam, quo minus hic quoque adferamus, iustae atque idoneae obstant rationes, infra in subiecta paginae annotatione explicatius reddendae *q*). Neque vero hoc loco praetereun-

q) Maximo enim vitio hunc HIPPOCRATIS locum omnino laborare, dudum harum rerum intelligentes perviderunt. Quod ut liquidius pateat, transscribam eundem, in *Coacis Praenotionibus*, Sect. 380. pag. 177. Tom. I. Edit. citat. exstantem, e versione FOESII: *Quibus supra aurem rubor contingit*, (ὅισι ἄνω ὠτὸς ἔρευθος) *neque aliter quam morbo laterali adfecti incalescunt, alvusque biliosa & graveolentia exturbat, ii vicesimo & quadragesimo die periculum subeunt, quos si superaverint, servantur.* Cuius quidem effati veritatem experientiae non respondere, aliquot Medici annotarunt. Sed convenientius veriusque haec de pleuritide dorsali dicuntur, quam ipse HIPPOCRATES in *Libro III. de morbis*, pag. 493. seq. Tom. I. Edit. cit. allatis pene iisdem signis diagnosticis prognosticisque, descripsit. Atque hoc intuens FOESIUS, in locum verborum: ἄνω ὠτὸς, levi mutatione sufficienda commendat ἐν νώτῳ, hoc est, *in dorso.* Cuius lectionis praestantiam quum intellexerit *van der* LINDEN, eandemque in sua *Operum Hippocraticorum* editione graeco inseruerit textui, miramur, ipsum tamen veteri, quae adiuncta est, *versioni* latinae *Cornarianae* hoc loco non attulisse medelam. Atqui haec fuit ratio, quam ob rem nos, ex aurium rubore praesagientes, dorsi ruborem nihil impraesentiarum ad nos pertinere arbitrati sumus.

tereundum eſt ſilentio ſingulare quoddam Sinenſium Medicorum in morbis, inprimis acutis, praedictum: quippe qui, teſte celeberrimo quondam Batavorum in Indiis orientalibus degentium Medico, *Andrea* CLEYERO *r*), aegrum, cui aures, oculi, genaeque rubent, quinto die fatis conceſſurum, audacter adſeverant. Tandem quoque de *anamneſtica* rubentium aurium *ſignificatione* pauca quaedam dicenda ſunt: de qua ſi monuerimus tantummodo, quod in eiusmodi aegro, aures ſine manifeſta hactenus expoſitorum morborum, ſive praeſentium, ſive imminentium, cauſſa nimis rubicundas habente, maxima ſit ſuſpicio praegreſſae turbulentioris animi commotionis, inprimis iracundiae, facillime quemvis morbum non alentis modo, ſed etiam augentis *s*); brevio-

r) In *Specimine medicinae Sinicae* Part. II. pag. 52. & 56. Francofurti, 1682

s) Quantum efficere poſſit in morbis vehemens animi adfectio, & quam commodum eiusdem indicium exhibeat ſubſequens faciei ſingularumque ipſius partium rubor, ſequenti, quam obſervavi ipſe, docebo hiſtoria. Vir, annos circiter triginta quinque natus, ſanguineo-cholericus, lauto ſed ſedentario, minusque mobili vitae generi adſuetus, neque veneri admodum inimicus, corripitur febre catarrhali maligna, quae recto regimine medicamentisque diapnoicis caute impugnata ad diem duodeviceſimum optime decurrit. Sed ecce! hoc ipſo die ſtatim poſt meridiem, quum aeger nonnihil tenuioris iuſculi ſorpſiſſet, accedit inviſendi eius gratia, ipſo inopinante, femina quaedam, elegantiſſimae facileque placentis formae, ceteroqui vero virilis conſortii appetentiſſima, cognatione aegrum attingens; quae

breviori huic nostro disserendi instituto satisfecisse nos ipsi nobis videbimur.

§. XV.

Quae supersunt coloris in auribus a naturali indole aberrationes, *flavus* nimirum *color*, *livor*, *luror*, *nigror*, & quicquid his adfine est (§. IX.), paucis attingamus. Quemadmodum vero huiusmodi decolores colores, generatim spectati, nunquam bonam atque intemeratam corporis indolem produnt: ita nec in auribus observati aliquid boni indicant aut ominantur. Quod in icterica corporis decoloratione cum singulis reliquis partibus aures quoque aurigine inficiantur, adeoque a quolibet, qui velit, in gravissimi huius mali praesentis testimonium excitari possint, vel in vulgus notum est. Alias autem in hominibus cachecticis haud raro aures quoque subflavo atque paene citrino colore, per totum corpus diffuso, tinguntur. Singulariter autem auris livida atque nigricans, simulque flaccida & contracta, iudicari potest gelu adusta: quo respectu huiusmodi aurium

quae, quum per horam circiter cum ipso sola fuisset, eundem, vt solet, variis voluptatum libidinumque blanditiis deliniviffet dicam? an irritasset, debile ipsius corpus animumque adhuc imbecilliorem penitus prostravit, adeo, vt, qui paullo ante valetudinem certissime recuperaturus videbatur, omnibus subito in peius mutatis, tota facie intensissimo & velut fulgido rubore perfunderetur, & statim de mentis sanitate deturbaretur, solius praegressae voluntatis memor index atque laudator, tribusque diebus post, inter continua deliria & supervenientes demum atrocissimas convulsiones, ab hac luce subtraheretur.

aurium conſtitutio tam diagnoſticorum, quam anamneſticorum ſignorum generi erit ſubiicienda. Quod ad *prognoſin*, ex tam turpiter decoloribus auribus capiendam, attinet, noſtra faciemus verba *Ioannis Conradi* BARCHUSENII, *aures*, inquientis *t*), *oculi, nares, os aegrotantis, ſi fuerint nigra, & lingua nigredine infecta, mortem ſignificant.*

§. XVI.

Verum enim vero intereſſe quoque Semiologi accuratioris, *caloris aurium* (§. VIII.) obſervationem non negligere, porro breviter perſequemur. In cuius argumenti diſputatione levabimur quodammodo labore, ſi repetierimus hic potiora ſingulorum generum ſigna, ex vario aurium colore hactenus definita (§. X–XV.); quum & color, & calor, Phyſiologorum teſtimonio, in humano corpore haud diſſimiles habeant origines, atque pallor ipſique adfines colores, livor, luror nigrorque, plerumque frigus, rubor vero auctiorem ardentioremque calorem comitem nanciſcantur. Quae quamvis ita ſint, de nonnullis tamen, quae ad exquiſitiorem frigoris aeſtusve aures adficientis diiudicationem ſpectant, ſeorſim diſpiciemus: ad reliquorum, quae ſuperſunt, inde capiendorum ſignorum indagationem definitionemque, cognitis, uti iam diximus, colorum indiciis ſuperſtruendam, benevolos Lectores remiſſuri.

D §. XVII.

t) In *Collectis medicinae practicae generalis*, Cap. IX. §. 5. pag. 360. Amſtelod. 1715.

§. XVII.

Atqui de utraque hac aurium, caloris respectu, conditione, sive arserint istae nimio calore, sive frigore riguerint interno, peculiariter valet illud, quod generatim edisseruit HIPPOCRATES *u*), effatum; quo unaquaeque corporis nostri pars, quae nimis calet, aut friget, morbum intrinsecus alere existimatur. Sed singulatim intuentibus frigentem in morbis aurem, nobis memorabilem declarat *diagnosin* idem ante laudatus Semiologorum pater atque princeps, adseverans *x*): *iis, quibus splen deorsum propendet*, (ob abundantem illic lentoque meatu in vena portae progredientem sanguinem, v. c. hypochondria adfecta habentibus; femellis male menstruatis atque hystericis, chlorosi laborantibus, &c.) *illis*, inquam, *semper manus, genua pedesque calere, aures vero atque nares frigere.* Eodem doctore discimus porro, quales ex aurium frigore in morbis instituendae sint *praedictiones*. Ominosae atque exitiabilis illius faciei, quae hodie primi sui descriptoris nomen refert, haud minimam atque praetervidendam esse particulam aures frigidas, pellucidas, atque imis suis fibris a capite reflexas, alio iam dictum est loco (§. XII.): ubi alius quoque Hippocraticae praenotionis mentionem fecimus, frigidis contractisque auribus exitium aegrotorum portendi adfirmantis. Sed intelligenda haec esse praesagia

u) In *Aphorismor.* Sect. IV. Aphor. 39.

x) In Libro VI. *morborum popularium*, Sect. II. §. 30. p. 1170. Tom. II. Edit. citat.

ſagia de acutis morbis, cum ipſius HIPPOCRATIS varia demonſtrant dicta *y*), ſi inter ſe fuerint collata, tum aliorum celeberrimorum, Medicorum teſtimoniis luculentius comprobatur *z*). Prorſus enim e contrario GALENVS *a*) non adeo abſurdum exiſtimat, ſi in diuturnis morbis, inprimis febre immunibus & hieme aut provectiori aetate oborientibus, aures, nares, pedes, extremaeque frigeant manus. Denique adiiciemus ſingulare quoddam, quod ipſi quater obſervando cognovimus, hydrocephali phaenomenon, forſan aliquando, ſi crebrior plurium Medicorum acceſſerit curioſitas atque experientia, praeſagii in hoc malo vim habiturum. Scilicet miſellis eiusmodi infantibus, quibus caput aquoſo humore ad ſatis enormem intenſum eſt magnitudinem, quamdiu aliquis, licet levis & parum ſentiendus, in adfecta parte ſuperfuit calor, ſalutis atque vitae ſpes adfulſit: contra vero ſimulac exteriores capitis partes, aures praeſertim atque naſus, intenſum atque conſtans ſuſceperunt frigus, ut ſint vitales futuri morboque convalituri infantes, vehementer fuit metuendum.

§. XVIII.

Contra ea vero ſi interno ardore nimium in-

 calue-

y) E. g. in *Aphoriſm.* Libr. VII. Aphor. 1. & Libr. VIII. Aphor. 10. & 14. Edit. *van der* LINDEN Tom. I. pag. 110. ſq. & citatis ſupra not. *m*).

z) Quo exemplo citari poſſunt GALENVS in *Commentar. in Aphor.* 1. Sect. VII. HIPPOCRATIS, & CELSVS Libr. II. Cap. II.

a) loco iam citato.

caluerint aegrotantes (§. XVI.), varia quoque & tantum non semper mala atque illetabilis inde desumitur diagnosis prognosisque. Non repetemus ea, quae supra (§. XIII. XIV.) acriori aurium rubore indice didicimus, signa, huc alias praecipue transferenda, quum in humanis corporibus arctissima caloris atque ruboris deprehendatur coniunctio: sed in paucis quibusdam versabimur, quorum singularis commemoratio nostro huic proposito maxime videbitur idonea. Equidem iam ante (§. XIII.) aliquot commemoravimus adfectus, in quorum singulis faciem ipsiusque subsecivas partes, e. g. aures, multo calore paene ardescentes observamus: sed in parotidibus inflammatis speciatim attenti intererit Semiologi, admota manu aurem & proxime circumiacentia capitis loca tangendo, eorundem explorare calorem; utpote qui, quo maior atque fervidior fuerit, eo gravius atque phlegmonodeum declarat incendium, aegrotantibus, praenotionum plerumque valde curiosis, difficiliorem atque paullo protractiorem medelam minans. Tandem, si singularibus quoque exemplis in hac signorum doctrina discere licet, ut omnino licet, ad paginae oram memorabilem adiungemus historiam sinistrae auris, a contagio corporis venereo acriter atque moleste percalefactae *b*).

§. XIX.

b) Puella, duodeviginti circiter annos nata, sanguineo-cholerica, postquam paullo dissolutiorem egisset vitam, gravi infecta est contagio venereo, adeo, ut in alterutra gena & pone aurem enormis oriretur tumor, serosus magis, quam sanguineus aut, ut alias dicitur, inflammatorius, quocum cana-

§. XIX.

Enimvero ad *odorem* quoque *aurium*, cuius in Semiologia usum nunc porro ibimus explicatum, nosmet respexisse supra (§. VIII.), multi forsan mirabuntur, in re inodora, cuius generis natura aures fecit, operam signorum olfactu exquirendorum ludi existimantes. Sed hi erunt fere, qui ignorant prorsus, aures interdum tam in externa, atque vicina ipsi parte, quam intrinsecus concipere tumores difficulter suppurantes: unde posthaec saepenumero enatum exinde pus, pro varia ipsius indole, vel odoris expers, vel graveolens, qualicunque odore aures quoque inficit. Quam ob rem huiusmodi olentium aurium observatione attentus Medicus cum ipsa abscondita minusque conspicua harum partium apostemata, iam in pus conversa, colligendo cognoscet, tum etiam pro maiori aut minori, qui inde exhalatur, foetore diiudicabit accurate, utrum benigni, an maligni moris sit abscessus, &

 utrum

canalis salivalis Stenoniani obstructio & velut scirrhosa coarctatio erat coniuncta. Ad hoc accessit ossium palatinorum a carie erosio, putida sanie perpetuo madens. At, quod maxime molestum erat, gravissimosque & nocte, & die inferebat cruciatus, symptoma erat urens fere in adfecto latere auris ardor, qui per quinque hebdomades quotidie magis magisque ingravescebat, donec, rupto in media gena apostemate, ex laeso simul ductu salivali ingens putidae &, ut in venereis solet, foetentis salivae copia effunderetur: cui singulari malo qualis demum medela allata sit, disci potest e Celeberrimi b. m. *Io. Henrici* SCHVLZII *Praelect. in Dispensator. Brandenb.* p. 189. Edit. novissimae.

utrum laudabile, quod dicunt, pus contineat, an saniem acrem, putidam, atque sinuosa ulcera minantem? Atque hoc discriminis respiciens HIPPOCRATES, quid exinde praesagiri possit in morbis, sequenti definiit effato: *In diuturnis*, inquiens *c)*, *adfectibus suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album ac sine odore reddant, exitium, praecipue mulieribus, adferunt.* Denique quoniam saepenumero in febribus, criticam solutionem subitu-ris, impetus morbi eiusque materia ad aures a natura deiicitur, adeoque ibidem diversi illius, quod diximus, generis apostema excitatur: interdum his ex rationibus olentes aures Medico praegressarum eiusmodi febrium ἀνάμνησιν dabunt *d)*.

§. XX.

Persequamur, quae in *externa aure* supersunt, signa, *universi* exterioris aurium *habitus deformationi* superstructa (§. VIII.): cui quum supra duplex praecipuum dedimus genus, alterum, quod simplices comprehendit *tumores*,

c) In *Coacis Praenotion.* §. 206. pag. 151. Edit. citat.

d) Novimus olim iuvenem, melancholico-cholerici temperamenti, viginti annorum, qui, quum quolibet corrupto vivendi genere sanum ceteroquin atque robustum corpus debilitasset prorsus, tandem in febrem incidit intermittentem quidem, sed anomalam: a qua sensim atque tarde convalescens, ad sinistram aurem sensit defluere materiam febrilem, auris usu ipsum paene privantem, quae deinde paullo post in subolentem saniem magis conversa, continuo ex aure exstillavit, neque cessavit antea, donec ipse uno anno post febre mesenterica dicam, an viscerali? certe ex viscerum laesione orta, consumeretur.

res, alterum vero, quod *ulcerationes* aurium respicit, utrumque illud hoc quoque loco singulatim pertractavissemus, nisi arctior utriusque generis coniunctio atque communis potissimum ortus, ut omnia, quae huc pertinent, signa uno sermone universim comprehendamus, nobis suaderet. Atque in his signis, ad variorum auris tumorum vlcerationumque indolem exposite definiendis, incomparabilis accuratusque HIPPOCRATIS fuit labor: a quo ideo sequentia didicisse, non pigeat Lectores. Nolint autem mirari, rogamus, hic quoque parotidis glandulae mutationes iis, quae alias auribus propriae sunt, inseri, atque signorum ab auditus instrumento petendorum loco haberi. Si qua enim ulla vicinitas partes corporis nostri mutuo connectit consensu: haec profecto est, quae dictae glandulae cum auribus intercedit, utpote variis duri ab auditorio nervo deducti rami surculis (§. IV.), & ramusculis ab arteria carotide externa ortis (§. VI.), magis contracta atque confirmata.

§. XXI.

Inter semiotica autem, quae ad *aurium tumores* atque *abscessus* pertinent, Hippocratica effata (§. XX.) *diagnosi* inprimis inserviunt, quae paullo post ad anamnesticorum signorum pertractationem (§. XXIII.) commodius opportuniusque adferemus. Inter ea autem diagnostica indicia, quae partim aliorum, partim ipsa nostra nobis suggessit experientia, haec praecipuam merentur animadversionem. Quandocunque glandulae ad aurem sitae intumescunt, Medicum haud dubium esse oportet de mala materie, vel ex scabie, vel ex venereo morbo, vel ex illo praecipue ulcere, quod Graeci κηρίον, Romani vero Medici

dici *favum* appellarunt, vel etiam generatim ex spisso tenacique universi corporis humore huc translata; nisi quidem praesens aliqua febris de critica quadam eundem monuerit solutione. Interdum quoque ductus salivalis magni, a STENONE inventi, obstructio a qualicunque caussa orta, dum effundi in os salivam prohibet, extendit parotidem, adeoque saepius ipso huius generis tumore sui indicium offert *e*). Quo diutius hae glandulae tumuerunt, eo veri similior est diiudicatio, singulas in eodem corpore glandulas scirrho, saltem obstructione esse adfectas: cuius rei veritatem saepius culter anatomicus detexit confirmavitque. Neque demum opportune hic omitti putamus singulare quoddam diagnosticum phaenomenon, in puella sedecim annorum a nobis observatum; cui nunc per sesquiannum, quotiescunque catamenia fluere incipiunt, & donec in profluvio persistunt, toties atque tam diu utraque parotis pone aures satis eminenter intumescit. Quod an pluribus forsan accidat puellis, nec ne? aliorum observatione constitisse non compertum habemus.

§. XXII.

Sed interest quoque, quae exinde (§. XX. XXI.) praesagiuntur, nosse. Exorta scilicet ad aures tubercula in surditate, non illa homini cuidam congenita, sed a morbo quodam illata, porro in sopore, adfectionibus catarrhalibus, dolore capitis atque praecipue hemicrania, peripnevmonia, quid? quod in pertinaci urinae suppressione maximam iniiciunt spem futuri boni eventus proximeque instantis singulorum horum morborum solutionis. Quodsi vero huiusmodi tumores, critico tempore orti, eodem

quoque

e) Cuius exemplum videsis not. *b*).

quoque nullum conceperint pus, ne, ſolutis demum ipſis, morbus redeat, valde metuendum eſt. At exitium prorſus necemque minantur iſti aurium tumores, qui magno cum dolore prodeunt, aut ex praecordiis anxios invadunt, aut in febribus acutis, quibus frequens atque maxime graveolens alvi deiectio comitem ſe addidit, apparent, aut levi hemiplexia correptis accidunt, aut denique qui in chronicis exorti morbis vel plane non ſuppurant, vel laudabilis atque inodori puris loco foetentem progenerant ſaniem. Neque laetabilioris ſunt ominis illi, qui non magni atque elati ſatis, ſed parvi atque exiles, in diuturnis atque gravioribus morbis ſubinde ſanguinis e naribus profluvium tenebricoſamque vertiginem adiunctam habent, aut qui in acutis morbis neque criſi ſolvuntur atque matureſcunt, neque alia iudiciaria ſolutione, e. g. narium haemorrhagia, aut lotii craſſi atque turbulenti emiſſione levantur, aut ii denique, qui ἀκρίτως ſenſim detumeſcunt *f)*. Quibus Hippocratis effatis hoc ſolum adiicimus, in variolarum morbillorumque decurſu eaque febre, quae pueris dentientibus plerumque ſupervenit, huiusmodi ad aures exortos tumores non adeo bonos optabilesque polliceri eventus, maioremque hinc horum morborum gravitatem declarari, quoniam per vias ſalivales tentata criſis hac ratione efficitur magis imperfecta.

§. XXIII.

Omnium autem hactenus expoſitorum auris adfectuum nullus tot tamque variorum multipliciumque ſignorum anamneſticorum ferax eſt, quam hi ipſi, de quibus modo diſputavimus (§. XX – XXII.), tumores atque

E apo-

f) Videſis *Coac. Praenot.* §§. 25. 105. 199. 201. ſeqq. 395. *Praedict.* Lib. I. §. 155. 159. 170.

apostemata aurium. Namque aures &, quae proxime adiacent, loca, huius generis tumoribus occupata, absente ceteroqui singulari quodam morbo, monent Semiologum, ut ab eiusmodi aegro exquirat, utrum praecesserit febris, moderatum quidem capitis dolorem, sed inexhaustam sitim neque criticum sudorem comites nacta; an adfectus soporosus, incontinenti corporis iactationi, praecordiorum dolori & parco modicoque vomitui, vel frequenti, sed simul paucae exspuitioni iunctus; an gravissima nervorum convulsio, catocho, quem Medici dicunt, comitata; an acrior quidam catarrhus, diaetae regiminisque vitiis, sive mala medicatione, corruptus atque firmatus *g*); an nimium atque continuum pervigilium? an denique icterus, cum anhela respiratione & praecordiorum duritie atque tumore complicatus *h*)? Addi

g) Liceat adhuc semel in exemplo morari, hoc, quod diximus, maxime illustrante. Sacerdos quidam vicini cuiusdam oppidi, circiter quadragenarius, totus fere, quantus quantus est, cholericus, auctumnali tempore, dum proxime situm quendam pagum, ad sacra ibidem peragenda, frequentius adit, in acerrimam incidit coryzam, quae deinde mox, variis diaetae & inprimis regiminis erroribus turbata, ad parotides transfertur. Quarum tumor, quum inter varias bonae malaeque medicationis vicissitudines, nec minus negligentem diaetae atque regiminis observationem, inveterasset & adversus omnia remedia velut occalluisset, sensim universum glandularum salivalium &, ut verisimillimum videtur (conf. §. XXI.), ceterarum omnium genus in tumoris scirrhique consensum ita pertraxit, ut nunc vir iste omnibus miserabilis vitam vivat calamitosissimam.

h) De quibus hic expositis signis singulatim praecipit HIPPOCRATES in *Coac. Praen.* §§. 107. 126. 173. 183. 185. 264. 268.

Addi autem poſſunt his adfectibus, ab aurium tumore, tanquam anamneſtico ſigno, declarandis, achores infantum, ſcabies, quid? quod ipſa interdum purpura ſcorbutica, ſi retroceſſerint intempeſtive: ut plura adhuc huius generis indicia non attingamus, memores propoſitae his paginis brevitatis.

§. XXIV.

Sed reſtant aliqua de *cerumine aurium* tribus, quod aiunt, verbis diſputanda (§. VIII.). Quam pinguem atque ſebaceam materiam a natura datam eſſe hominibus guſtu amaram, ſatis abunde inter Phyſiologos conſtat *i*). Sed ab hac naturali indole hae ſordes adeo interdum deflectunt in morbis, ut prorſus in contrarium ruant, dulcemque acquirant ſaporem. Quod ubi evenerit, HIPPOCRATES aeſtimat lethale *k*). His ſignis, dubius haereo, an inſeram, quae vulgo de diſſecta aure, aut vena ſaltem pone ipſam pertuſa, tanquam certiſſimo ſterilitatis inducendae compeſcendaeque libidinis remedio, traduntur ipſiusque HIPPOCRATIS auctoritate *l*) confirmantur. Licet enim hoc idem effatum recentiorum Medicorum nonnulli *m*) tam rationibus, quam exemplis probare atque

268. 290. & 372. Item in *Praediction.* Libr. I. §§. 157. 161. 164. 165. & 169.

i) Videatur v. c. *Ioſephi du* VERNEY *Tract. de Organo auditus*, Part. III. §. 5.

k) In *Libro VI. de morbis vulgaribus*, Sect. V. §. 11.

l) In *Libro de genitura*, p. 232. Tom. I. Edit. *Opp.* citat.

m) Quo nomine hic praeſertim excitari meretur *Chr. Franc.* PAVLLINI, qui in *Ephemerid. Acad. Nat. Curioſ. Decur. II. Ann. VII. p. 161. ſq. Append.* cum magno variorum teſtimoniorum apparatu, tum peculiari exemplo rem hanc demonſtrare allaboravit.

adſeverare anniſi ſint: maximopere tamen vereor, ut veritati ſemper ſit reſponſurum; quandoquidem, ſi ab alia aurium deſtructione aliquid colligere mihi licet, ipſe novi virum, triginta octo annorum, quatuorque liberorum parentem, atque ad haec uxore optimae famae, honeſtatisque ne in tenuiſſimam quidem alieni amoris ſuſpicionem vocandae, fruentem, cui illa ſaeviſſima anni cIↄIↄccxl. hieme ambae aures gelu aduſtae & prorſus conſumtae ſunt.

§. XXV.

Venimus nunc ad *internae auris* adfectus, in quantum cognoſcendis variis morborum ſignis idonei ſunt (§. VIII.), in tantum breviter hic diſputandos. Duo eorum ſupra conſtituimus genera, ex quibus *acerbis aurium doloribus* primum concedemus locum. Atqui hi varias, unde orti ſunt, cauſſas tam multiplici quoque produnt diagnoſi. Acutiſſimus omnium & paene intolerabilis, in cava aure ardens atque pulſans, interni huius partis incendii luculentus teſtis eſt. Mitior paullo, licet adhuc ſatis acutus atque pungens, uni tamen loco magis infixus, eſt ille aurium dolor, qui acrioris atque ſalſi humoris, internam meatus acuſtici membranam rodentis, vel a cerumine corrupto, vel a catarrhalis lymphae metaſtaſi derivati, indicium exhibet. Singularem denique vltimum horum dolorum genus excitat ſenſum, pungentem nimirum ſimulque maxime pruriginoſum, ſub quo motus alieni cuiusdam in aurem delapſi ſentitur: unde etiam huiusce adfectus origo, vermis ſcilicet, aut alius cuiusdam animalculi, aliarumque rerum, v. c. globuli plumbei, piſi, &c. ingreſſio in meatum auditorium optime dignoſci poteſt.

§. XXVI.

§. XXVI.

Ergo quoque horum dolorum (§. XXV.) *prognoſes* ad triplicem revocandae erunt rationem. Quam formidabile, quamque ominoſum ſit malum gravis ille, quem primo deſcripſimus, dolor, paſſim expoſite docuit *Cous* noſter *n*), cuius verba eleganti ſermone latino expreſſit CELSVS: *Auris*, ſcribens *o*), *dolor acutus cum febre continua vehementius ſaepe mentem turbat, & ex eo caſu iuniores intra ſeptimum diem moriuntur, ſeniores tardius; quoniam neque aeque magnas febres experiuntur, neque aeque inſaniunt: ita autem ſuſtinent, dum is adfectus in pus vertatur.* Enimvero licet ſenes non tam ſubito tollat, certius tamen reverti ſolet, & exitii tarditatem certa deinde morte compenſat. Praeter hic citata deliria ſaepenumero quoque dirus hicce dolor nervos convellit, animoque deliquium infert. Simulac vero in hoc adfectu album pus ex aure deſtillat, de ſalute vitaque prorſus deſperare non oportet aegrum. Hac autem ratione ſalute recuperata, aurium uſus cum plane interceptus, tum nonnihil tantum imminutus ſaepe deprehenſus eſt. Alter in inſtituto ordine dolor (§. cit.) minus quidem periculi fovet, durationis autem diuturnitate & frequenti recurſu, quod periculo deeſt, moleſtia ſupplet, neque raro ita ingraveſcit, ut in prius illud acerbius genus commutetur, aut ſaltem teneros homines animo linqui efficiat. Interdum quoque, dum in acutis febribus criſeos vice fungitur, ſalutarem praeſagit eventum. Ultimum doloris aurium

 genus

n) E. g. in *Coac. Praenot.* §. 189. *Praenot.* p. 44. Edit. *Opp.* cit.

o) *De medicina* Libr. II. Cap. VII. quocum conſentit quoque Arabum doctiſſimus, AVICENNA, Libr. IV. Fen. II. Tract. I. Cap. XXXVI.

genus (§. cit.) omni caret periculo, si tempestive satis aliena ex aure educantur: hoc enim si secus fuerit factum, non minus quoque periculosa, quam molesta inde accidisse symptomata, exemplis constitit *p*). Denique ut ne *anamnestica* etiam omittamus *signa*, monendi sunt Semiologi, ut in ambobus prioribus dolorum generibus animum advertant ad praegressas haemorrhagiarum artificialium neglectiones, naturalium vero itemque serosarum evacuationum suppressiones, porro ad regimen in adfectibus catarrhalibus atque acutis male observatum, ad ante toleratam aëris, praecipue pluviosi frigidique, iniuriam, & id genus alia; utpote quae singula exinde luculentissime solent declarari.

§. XXVII.

At in evolvendis *fluxionum pituitosarum ulcerosarumque* signis, quippe quae ad alteram vitiosorum internae auris adfectuum classem pertinent, multum laborare neque nunc licet, neque, si liceret, necessarium omnino putamus. Quicquid enim est harum defluxionum, signorumque ex iisdem deducendorum, iam passim & velut in transcursu nos attigisse meminimus, quum de indiciis aurium, ab earundem odore (§. XIX.), tumore atque abscessu (§ XXI. XXII. XXIII), itemque dolore (§. XXVI.) desumendis, institueremus sermonem. Illud saltem exinde iudicatu erit facillimum, potiorem harum fluxionum partem inter criticas multorum morborum, speciatim catarrhalium, solutiones, adeoque etiam salutaria potissimum signa esse referendam. Tandem de *manationibus aurium serosis*, quarum frequens in infantibus est observa-

p) Omnium maxime memorabile videtur illud, quod de puella quadam refert FABRICIVS HILDANVS *Obs. IV. Cent. I.*

ſervatio, annotaſſe ſufficiat, per easdem tenerrima illa corpora plerumque haud inopportune a natura purgari, ipſorumque ſanitatem a variis, praecipue exanthematicis atque catarrhalibus aliis, adfectibus defendi. Ab intempeſtiva itaque harum manationum ſuppreſſione multa inferrentur infantibus mala, ab attento Semiologo facile praeſagienda; verbi cauſſa, achores infantum, ſeroſae oculorum adfectiones, dentitio difficilis, catarrhus ſuffocativus, motus convulſivi, quos dicunt, atque epileptici, & quid non?

§. XXVIII. Poſtulat nunc propoſiti operis regula, quae de ſignis ab ipſo *auditu mutato* capiendis diſputanda reſtant (§. VIII.), ſumma percurrere brevitate, quum in ipſo Diſſertationis limine nos videamus conſtitutos. Quas morboſas auditus mutationes quoniam ſupra tribus comprehendimus generibus, etiam hic per totidem ibimus partes. Atque primo *depravatae auditioni* adnumeramus *tinnitum, ſonitum, ſuſurrum* atque *pulſationem*, auribus obſtrepentem. Quae ſingula, ſi generatim ſpectentur, aut externam quandam atque adventitiam cauſſam q), aut inſignem plethoram eamque commotam, aut ſaltem verſos impulſosque ad caput humores deſignant. Unde fit, ut ſaepenumero inter diagnoſtica vertiginis, cephalalgiae, gravedinis, otalgiae, odontalgiae, aliorumque huius generis morborum ſigna militent. Neque raro praeſagiunt eosdem, dum imminent, adfectus. Praecipuum autem atque ſingulare ſignum eſſe ſolent haemorrhagiae narium, aut coryzae, aut manationis aurium, aut ſalivationis, in febribus critice eventurae. Minus autem laetum omen habetur in acutis & quibusvis gravibus morbis, ſi hae ante dictae auditus depravationes viſus imbecillitati, capitis & praecipue frontis gravitati, & praecordiorum anxietati iunctae fuerint; vehementem enim mentis alienationem, aut nervorum convulſionem, aut ipſam mortem praenuntiant, niſi quaedam ſupervenerit criſis. Apoplexiae etiam aut comitialis morbi metus eſt, ſi, ſine

q) E. g. muſcae aut vermes aurem ingreſſae, &c. ad quod etiam quodammodo pertinet cerumen induratum, tinnitus interdum cauſſa.

r) Inter Hippocratica praeſagia huc pertinent *Praediction.* Lib. I. §. 18. & *Coac. Praenot.* §. 131. 161. 193. & 194.

sine febre, inter capitis dolores, tenebricosam vertiginem, tarditatem vocis, manuumque stuporem tinniverint aures. Mulieribus quoque saepius paucis ante catameniorum profluvium diebus aures tinnire, frequentis est apud illas observationis *r*). Ceterum quae vulgus hinc praenunciari dicit, fabulae sunt atque nugae.

§. XXIX. Ad postremum, ut laboris spatiique compendium habeamus, utrumque reliquum auditus vitium, *auditus* nimirum *hebetationem* atque *difficultatem*, (quale surdastrorum esse solet,) & ipsam *surditatem*, tam *temporariam*, quam *constantem* (§. VIII.), quoniam gradu tantum inter se differunt, uno complectemur sermone. Scilicet, ut primo *diagnosin* expediamus, uterque adfectus, inprimis autem posterior, luculenter testimonio esse potest Medico aut de cerumine obdurato, aut de fungosis excrescentiis, aut de glandulis sebaceis internae auris insigniter tumefactis, aut interdum, licet rarius, de membrana transverse praeter naturam enata, singulis quippe meatum auditorium obstruentibus, aut porro de relaxatione, vel callositate disruptioneve membranae tympani, aut obstructione vel compressione nervi auditorii, aut de quibusvis aliis proximis intercepti auditus caussis. Ad diiudicandos vero morborum eventus insignis horum phaenomenorum est usus. In plerisque enim febribus, praecipue exanthematicis catarrhalibusque, *ancipitis* esse solent *praesagii*; boni, si praenunciata crisis aut exanthematum eruptio successerit, aut in declinatione harum febrium evenerint; mali vero, immo pessimi, si secus. Supremum enim hoc si acciderit, plerumque grave & tantum non furiosum delirium, aut aeque illaetabilis convulsio, aut omnium gravissima mors imminet. Neque in chronicis morbis surditas admodum bonae est notae, vehementes inprimis coxendicis dolores saepe antegressa *s*). Cuius generis praesagia longe accuratius definiri possunt, si ad alia quoque coniuncta signa simul attendatur. Quae sigillatim porro disputaturos nos chartae deficiunt, ne qualicunque quidem huius academici speciminis commendationi, ad benevolos Lectores dicendae, locum relinquentes.

s) Ex HIPPOCRATIS effatis confer *Aphorism.* Libr. IV. Aph. 49. & Libr VII. Aphor 73. *Coac. Praenot.* §. 190. sqq. *Praedictiion.* Libr. I. §. 32. 33. 129. 147. &c.

